Oponentský posudek na diplomovou práci Lucie Šafirové „Židé a česká společnost v letech 1945 - 1948“

Diplomová práce se zabývá stále aktuální problematikou – židovskou menšinou pro druhé světové válce v Československu. Aktuální nejen proto, že pamětníci stále žijí, aktuální ale také proto, že se neustále objevují nové a nové interpretace toho, jak mohlo dojít k holocaustu a kdo je jeho viníkem a v jakém postavení k němu byla přihlížející většina.

Na diplomové práci je patrné a ocenitelné, že studentka prostudovala širokou škálu pramenů a sekundární literatury, je ale zajímavé, proč se vyhnula dílům např. Z. Baumana (Modernita a holocaust) nebo P. Barši, které by mohli vnést do textu jiný, osvěžující a problematizující tón.

Studentka vycházela při badání a následném psaní primárně z orálně historické metody, opomněla však její velmi významný prvek, který ji teprve dává obsah – tím je zevrubná analýza a interpretace pořízených nahrávek. Přestože se v textu praví, že si je výhod a nevýhod orální historie studentka vědoma, omezila se ve vlastním jádru textu na povšechný (přesto ale zajímavý) přepis rozhovorů, který je jen velmi zřídka doplněn interpretací.

Malá hloubka analýzy se plně projevuje v úvodních částech textu, tj. v popisu obecné situace Československa mezi léty 1945 – 1948. Studentka se jednak až příliš „schovává“ za citace historiků, kterých je zde nad míru, jednak se dopouští častých zkratek a nepřesností – např. na straně 19 píše o demisi ministrů v únoru roku 1948: „*K demisi se nepřipojili ministři za sociální demokracii.*“ Zcela tak opomněla dodat, že jeden ministr za sociální demokracii demisi podal. Když na straně 12 uvádí, že nebyla povolena obnova po roce 1945 některým politickým stranám, tak doplňuje, že kromě fašistických stran nebyly povoleny „*ani ti, kteří s fašisty byli za první republiky ochotni spolupracovat*“, míní tím např. agrárníky. Jednak ale jednání o povolení agrárníků bylo značně složité (viz Benešův slib ještě z Londýna), jednak ve skutečnosti to bylo až za jejich proaktivistickou politiku za republiky druhé.

Autorka si v textu také neustále pohrává s tvrzením, že monopol KSČ po roce 1948 byl Československu vnucen, ať již tlakem zvenčí (SSSR), Uchopení monopolní moci mělo však nepochybně více příčin, možná výrazně větší mohla být náklonnost samotného obyvatelstva k této straně. Při obhajobě diplomové práce by určitě tato otázka stála za širší diskusi.

Na závěr nutno ocenit poctivost při sběru materiálu a cit pro výběr úryvků z rozhovorů, které dohromady přinášejí pestrou a čtivou mozaiku. Stejně tak stojí za zmínku i relativní rozsáhlost pramenné základny. Proto i přes některé výhrady text shledávám dostatečným a hodnotím jej horší velmi dobrou.

V Praze 5.10.2011

……..……

PhDr. Přemysl Houda, PhD.